

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний економічний університет

Факультет Обліку та аудиту

Кафедра обліку у виробничій сфері

**Міждисциплінарна курсова робота з бухгалтерського обліку
на тему: «Бухгалтерський баланс:»**

Виконав:

студент 5 курсу, групи ОІСм-11

напряму підготовки:

облік та аудит у інвестиційній діяльності

Цінчик В.В.

Керівник:

Назарова І.Я.

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

(підпис) (прізвище та ініція)

Тернопіль 2016

Зміст

Вступ.....	4
1. Поняття та види бухгалтерського балансу.....	6
2. Зміст і структура бухгалтерського балансу.....	11
3. Методика та техніка складання балансу.....	20
4. Аналіз балансу підприємства.....	40
Висновок.....	48
Список використаних джерел.....	50

Вступ

Баланс — це не просто складова методу бухгалтерського обліку, його елемент; це найважливіший документ бухгалтерської звітності, суттєве джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю. Баланс є обліковою категорією, синтезом облікових записів, а тому його треба вміти читати і критично оцінювати з погляду змісту, будови, раціонального використання даних.

Кожне підприємство повинно здійснювати фінансово-господарську діяльність відповідно до свого статуту. Для цього йому необхідно мати основні й оборотні засоби, нематеріальні активи, певні кошти, здійснювати фінансові вкладення тощо. Інформація про наявність і рух майна та джерела його утворення має надходити своєчасно, а періодично її треба узагальнювати для більш ефективного використання в управлінні, для здійснення контролю за збереженням засобів виробництва, вивчення складу та цільового використання господарських засобів. З цією метою засоби господарства та джерела їх утворення на підприємствах об'єднують в економічно однорідні групи, що знаходиться відображення в бухгалтерському балансі.

Баланс з особливою чіткістю відображає фінансовий стан підприємства, показуючи, чиї кошти вкладено в підприємство, як їх розміщено, чи є довгострокові позики, чи забезпечено покриття зобов'язань перед кредиторами і т. п.

Мета балансу — відобразити стан господарських засобів та джерел їх утворення на певну дату. Звідси випливає, що баланс є синтезом професійних дій фахівців з обліку, рушієм правильного ведення обліку, інструментом визначення економічних, юридичних та господарських відносин підприємства, передумовою для ефективного нормування, поточного та перспективного планування, найважливішим звітним документом.

Користуючись низкою щорічних балансів, можна чітко уявити собі динаміку економічного розвитку підприємства та його господарської діяльності. Порівнянням точних цифр балансових даних у належній обробці з'ясовують, наскільки раціонально й економно велася на підприємстві робота, якою ціною досягнуто кінцевих результатів, чи достатньо матеріальних запасів, чи надійні дебітори і т. п.

Наявність своєчасних та правильно складених балансів дає можливість кожному керівникові, обмірковуючи всі позитивні та негативні сторони діяльності підприємства, свідомо вести господарство, пошук внутрішніх резервів та запровадження їх у дію.

Баланс, як звітний документ, має неоціненний практичний зміст. Цим документом підприємство звітує перед своїм керівним органом, органами державної фіскальної служби, статистичними органами, кредитними установами. Напідставі балансу та відповідних звітних форм визначають правильність указаного чистого прибутку, установлюють величину податків, обов'язкових внесків та платежів.

Значення балансів для наукових досліджень полягає в тому, що вони дають у стислому викладі точні, систематизовані дані про майновий стан і господарську діяльність, статистику й динаміку окремих господарств, їхніх об'єднань, цілих галузей промисловості. Без ретельного вивчення й усебічного дослідження таких балансів неможливе практичне опрацювання дійових засобів для розвитку та піднесення економіки України.

Метою курсової роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів методики і техніки складання балансу та аналізу фінансового стану підприємства.

Предметом є баланс як основна форма звітності та джерело інформації для аналізу фінансового стану підприємства.

1. Поняття та види бухгалтерського балансу

Фінансова звітність підприємства— бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище підприємства на певну дату, результати його діяльності та рух грошових коштів за звітний період. Підприємство регулярно повинно складати звіт для:

- сприяння плануванню і контролю організаційної діяльності;
- успішної співпраці з постачальниками фінансів;
- виконання вимог законодавства;
- цілей оподаткування.

Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. №996- XIV усі юридичні особи, які діють відповідно до чинного законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм та форм власності, а також представництва іноземних суб'єктів господарювання зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність.[2]

З 1 січня 2000 р. на підприємствах України незалежно від форм власності (крім банків і бюджетних установ) запроваджені форми фінансової звітності, що відповідають міжнародним стандартам. На сьогодні, згідно вимог статі 11 Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність підприємства включається:[3]

- Форма 1 "Баланс (Звіт про фінансовий стан)" –відображає активи, зобов'язання і підприємства на встановлену дату.

- Форма 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)", що містить дані про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний та попередній періоди.

- Форма 3 "Звіт про рух грошових коштів", що відображає надходження та витрачання коштів у звітному періоді за операційним, інвестиційним і фінансовим напрямками діяльності підприємства.

- Форма 4 "Звіт про власний капітал", що відбиває зміни у складі власного капіталу протягом звітного періоду.

"Примітки до звітів" – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансових звітів, розкривають іншу інформацію.

Форми та порядок складання цих звітів відображаються в НП(С)БО №1 затверджених наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73.[4]

Згідно НП(С)БО 1 звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Звітність підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду.

Основною складовою фінансової звітності є її баланс.

Баланс - звіт про фінансовий стан підприємства, що відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Баланс характеризує в цілому діяльність підприємства. Це головна і універсальна форма звітності, а всі інші форми лише доповнюють його, хоч і в силу ідентичності облікових даних всі форми звітності необхідно розуміти як єдине ціле.

Баланс — це найважливіший документ бухгалтерської звітності, основне джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю.

Баланс є обліковою категорією, синтезом облікових записів, а тому його треба вміти читати і критично оцінювати з погляду змісту, будови, раціонального використання даних.[18]

Слово "баланс" походить від латинського слова "bilanx", що означає "двошальковий"; bilanx разом зі словом "libra" (терези) означало у римлян

двошалькові терези (librabilanx). Відтак у багатьох мовах з'явилися слова, близькі до слова "bilanx", які означають "терези": італійське — labilancia, французьке — la balance, англійське — balance і т. д. Як обліковий термін слово "баланс" має два значення:

- рівність, рівновага двох підсумків протилежного значення, що має місце в рахунках, відомостях і таблицях: рівність сум чи кількості прибутку і витрат, дебету і кредиту, активу і пасиву. У цьому розумінні слово баланс зберігає близький зв'язок зі своїм первісним значенням: однакові підсумки ніби відповідають збалансованим шалькам терезів;
- таблиця, яка відображає результат облікової реєстрації, майновий стан підприємства в грошовій оцінці на відповідний момент, тобто стан його активів і пасивів .

За своєю сутністю бухгалтерський баланс це джерело інформації про майновий стан організації та його структуру, включаючи і новостворену вартість у вигляді збільшення власного капіталу.[4]

Інші форми звітності деталізують будь-яку частину представленої в балансі інформації: грошові кошти, прибуток, склад і фінанси власного капіталу.

Основною метою складання Балансу є надання користувачам повної, актуальної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату.[14]

Залежно від стадії розвитку того або іншого економічного суб'єкта й цільового призначення розрізняють різні види бухгалтерського балансу.

Розрізняють такі види бухгалтерського балансу:

- вступний - складається на початку діяльності підприємства;
- періодичний - складається протягом календарного року за звітними періодами.

- початковий (на початок періоду), проміжний (включається до складу проміжної звітності), кінцевий (наприкінці фінансового року, включається до складу річної звітності - генеральний).;
- річний - відображує стан капіталу підприємства, розміщеного в активах і пасивах на початок наступного року, а також результати діяльності за попередній рік;
- об'єднувальний - складається в разі злиття кількох підприємств у об'єднання на правах юридичної особи;
- розподільний - складається при реструктуризації великих підприємств, поділу їх на менші за обсягом підприємства з правами юридичної особи;
- ліквідаційний - складається в разі ліквідації підприємства, яке має статус юридичної особи;
- зведений - складається на підприємстві, до складу якого входять реструктуризовані підприємства чи господарства, виділені на самотійний баланс;
- консолідований - передбачає включення до його складу всіх підприємств однієї компанії, фірми, концерну з правом юридичної особи.

Початковим показником у вступному балансі виступає статутний капітал, оскільки на цьому етапі немає іншого джерела надходження через відсутність господарської діяльності.

При складанні остаточного балансу таким показником виступає фінансовий результат (прибуток або збиток) організації.[20]

Для всіх інших видів бухгалтерського балансу балансуючим показником можуть виступати як статутний капітал організації, так і фінансовий результат її діяльності.

В умова сучасної економічної системи кожен баланс можна також назвати і порівняльним, оскільки в ньому всі дані наводяться в абсолютних

показниках на початок року і на кінець звітного періоду. Що дає змогу протягом календарного року аналізувати показники балансу в динаміці, оцінювати рівень їх змін.

Потреба в складанні проміжних балансів визначається тільки на основі внутрішніх потреб самого підприємства.

Підставою для складання таких балансів можуть бути процеси реструктуризації, реорганізації, ефективнішого використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, забезпечення збереження майна, зміцнення фінансового стану підприємства. [24]

Характерною особливістю проміжних балансів є їхній спрощений вигляд: інвентаризації основних і оборотних засобів, нематеріальних активів, розрахунків з дебіторами і кредиторами не проводяться; необхідні обчислення виконуються наближено; записи на розподільних та порівняльних рахунках роблять оперативним способом.

2. Зміст і структура бухгалтерського балансу

Зміст, форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей визначаються державним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 і зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868. Залежно від потреб Міністерство фінансів України за погодженням із Держкомстатом України може вносити відповідні зміни до структури балансу та видавати інструкції про складання періодичної (поточної) та річної звітності, в яких деталізують зміст статей балансу, наводяться їх оцінка, розрахунок окремих показників та інші дані.[19]

З метою зіставлення фінансових звітів різних періодів у Балансі наводиться інформація на початок та на кінець звітного періоду. Дані на початок періоду переносяться в Баланс з попереднього річного звіту, а дані за кінець звітного періоду — переносять в Баланси з Головної книги, в якій містяться дані поточного періоду.[22]

Оцінку статей балансу регулюється Законом "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", а також відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку затвердженими Міністерством фінансів України.

Як і будь-яка форма фінансової звітності, баланс включає заголовок, основні її елементи (класи) та підкласи. У заголовку наводиться:

- назва, організаційно-правова форма та місцезнаходження підприємства (країну, де зареєстроване підприємство, адресу його офісу);
- короткий опис основної діяльності підприємства;
- середня кількість працівників підприємства протягом звітного періоду;
- дата, на яку складено звіт;

- валюта, в якій складено звіт та рівень її точності.

Згідно цього нормативно-правового документу Баланс складається за формою № 1, яка затверджена наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 і зареєстрована в Міністерстві Юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868.[7]

Фінансова звітність для суб'єктів малого підприємництва, а також представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 15 березня 2000 року за № 161/4382 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 24 січня 2011 року № 25).[8]

Баланс – фінансовий звіт, що відображає на певну дату активи, зобов'язання і власний капітал підприємства.

Активи - ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигод у майбутньому. Тобто, для того, щоб засоби підприємства відобразити в активі балансу необхідно щоб вони відповідали таким ознакам:

- ресурс, що контролюється підприємством;
- виник в результаті минулих подій;
- використання його приведе до отримання економічної вигоди.

Якщо ж актив не відповідає хоча б одній з цих ознак, то він не може бути відображений в Балансі.

Власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Тобто, величина власного капіталу буде тим більшою, чим будуть меншими зобов'язання.

Зобов'язання - заборгованість підприємства, що виникла наслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди. Тобто, для того щоб зобов'язання відобразити в пасиві Балансу необхідно щоб вони відповідали таким вимогам:

- становити заборгованість, яка виникла в наслідок минулих подій;
- погашатиметься в майбутньому ресурсами підприємства;
- погашення оснований на зменшенні ресурсів і відповідно призведе до зменшення економічної вигоди.

У визначенні активів і зобов'язань є одна і та ж категорія "економічна вигода".

Баланс підприємства являє собою таблицю встановленої форми, в якій ліворуч розміщуються активи підприємства, а праворуч — пасиви, які включають капітал і зобов'язання. З метою отримання узагальненої інформації за видами активів і пасивів, вони в Балансі об'єднуються в розділи за їх економічним змістом. Загальну схему Балансу наведена на рис. 1.

Особливістю балансу є рівність частин активу і пасиву, оскільки в активі майно підприємства згруповане за складом і розміщенням, а в пасиві - за джерелами утворення і цільовим призначенням. [3, ст. 8]

Відсутність рівності підсумків активу і пасиву свідчить про недосконалість системи економічного функціонування підприємства та помилки в розрахунках.

У першому розділі активу Балансу "Необоротні активи" відображається вартість необоротних активів, а саме: нематеріальних активів, основних засобів, незавершеного будівництва, довгострокових фінансових

інвестицій, довгострокових біологічних активів, довгострокової дебіторської заборгованості, відстрочених податкових активів та інших необоротних активів.

У другому розділі активу Балансу "Оборотні активи" відображається вартість оборотних активів до яких відносяться: запаси, поточні біологічні активи, включаючи незавершене виробництво; векселі одержані; дебіторська заборгованість як за товари, роботи і послуги так і інша; поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, інші оборотні активи.

У третьому розділі активу Балансу "Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття" відображається вартість необоротних активів, переведених до групи вибуття, утримуваних для продажу.

У першому розділі пасиву Балансу "Власний капітал" наводиться інформація про власний капітал підприємства — статутний та пайовий капітал, усі види додаткового і резервного капіталу, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал.

У другому розділі пасиву Балансу "Довгострокові зобов'язання і забезпечення" висвітлюється інформація про отримане цільове фінансування і надходження, а також про забезпечення (вартість сформованого забезпечення для виплати відпусток, додаткових пенсій, гарантійних зобов'язань) та зобов'язання, що не будуть погашенні протягом операційного циклу підприємства або протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.

У третьому розділі пасиву Балансу "Поточні зобов'язання і забезпечення" відображаються поточні зобов'язання до яких відносяться: короткострокові кредити банків та позички, короткострокові векселі видані, кредиторська заборгованість перед постачальниками, різними кредиторами, доходи майбутніх періодів, працівниками, бюджету тощо. Тобто в цьому розділі відображаємо зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або протягом 12-ти місяців з дати Балансу.

В цьому розділі пасиву балансу також відображаються доходи, які отримані протягом поточного або попередніх звітних періодів, але які будуть визнані в майбутніх періодах.

У четвертому розділі пасиву Балансу "Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття" Відображається сума зобов'язань, утворених в результаті проведення операцій із необоротними активами, утримуваними для продажу.

Основним елементом Балансу є балансова стаття, яка є неподільним показником в Балансі і характеризує окремий вид або групу активів (активна стаття) або вид зобов'язань чи капіталу (пасивна стаття).[12]

Стаття — це елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, встановленим НП(С)БО 1, тобто визначенню активів, зобов'язань і власного капіталу. Стаття наводиться у Балансі, якщо відповідає двом критеріям:

- існує ймовірність надходження або вибуття майбутніх економічних вигод, пов'язаних з цією статтею;
- оцінка статті може бути достовірно визначена.

Балансова стаття може бути одноелементною, наприклад, "Нематеріальні активи", "Векселі одержані", "Статутний капітал", яка заповнюється за даними одного балансового рахунку, або багатоелементною, наприклад, "Інші необоротні активи", "Інша поточна дебіторська заборгованість", "Інші довгострокові фінансові зобов'язання"— для заповнення яких використовуються дані двох або більше балансових рахунків, субрахунків.[23]

До таких балансових статей, як "Нематеріальні активи", "Основні засоби", "Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги", що розташовуються в активі Балансу та "Власний капітал", що розташовують в пасиві балансу наводяться дані за регулюючими рахунками в дужках і при підрахунку підсумків віднімаються.

Кожній балансовій статті привласнюється код рядка, в межах трьох знаків, і який є незмінним.

Інформація по кожній балансовій статті складається на початок і на кінець звітного періоду (в квартальних Балансах) та на кінець року (в річних Балансах).

Балансові статті об'єднуються в розділи, що дає можливість загального огляду Балансу і дуже зручно при проведенні аналізу інформації. В основі об'єднання балансових статей в розділи покладено принцип їх ліквідності та їх економічна класифікація.

У Балансах підприємств України статті активу розташовують зверху вниз, починаючи з найменш ліквідних і закінчуються найбільш ліквідними. Під ліквідністю активів слід розуміти їх спроможність перетворюватися у грошові кошти (готівку) за якийсь певний час.

Найменш ліквідними є такі балансові статті як "Нематеріальні активи", "Основні засоби", "Довгострокові фінансові інвестиції" та інші, які згруповані в I розділі активу Балансу. [25]

Найбільш ліквідними є статті "Грошові кошти та їх еквіваленти", "Дебіторська заборгованість", "Інша поточна дебіторська заборгованість", "Виробничі запаси", які згруповані в II розділі активу балансу.

Статті пасиву Балансу групуються і розміщуються зверху вниз за ознакою зменшення часу, необхідного для повернення боргів. Тобто спочатку розташовуються статті, які потребують найбільшого часу для їх погашення, наприклад "Зареєстрований капітал", "додатковий капітал", "Довгострокові кредити банків", а в III розділі пасиву Балансу "Поточні зобов'язання і забезпечення".

Отже, основним критерієм поділу активів підприємства для відображення в Балансі є поділ за часом використання або споживання за календарний рік або операційний цикл.

Необоротні активи — це усі активи, що не є оборотними тобто сюди включаються грошові кошти та їх еквіваленти, що обмежені у використанні, інші активи, які призначені не для реалізації чи споживання протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати Балансу (I розділ).

Оборотні активи — це грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також; інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати Балансу (II розділ).[11]

Пасиви підприємства поділяються на власний капітал, довгострокові зобов'язання і забезпечення, поточні зобов'язання і забезпечення, Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

Зобов'язання— це обов'язки підприємства чи відповідальність діяти певним чином. Воно призводить в майбутньому до вилучення коштів підприємства і втрати економічної вигоди в наслідок прийнятих у минулих періодах обов'язків. Погашення зобов'язань може здійснюватись як грошовими коштами (монетарні зобов'язання), так і товарами або послугами, визначеної кількості і якості (немонетарні зобов'язання).

Довгострокові зобов'язання — це усі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями та використовують протягом періоду більше дванадцяти місяців, а також можуть бути погашені протягом періоду більше 1 року.

Поточні зобов'язання — це зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати Балансу.[12]

Власний капітал — це частина в активах, яка залишається після вирахування зобов'язань.

Складові власного капіталу та розміщення його в Балансі наведені на рис.1.4.

Рисунок 1.4 - Структура власного капіталу підприємства

Доходи майбутніх періодів - це суми доходів, нарахованих протягом поточного періоду або попередніх звітних періодів, які будуть визнані в наступних звітних періодах. До них відносяться доходи у вигляді одержаних авансових платежів за оренду основних засобів та інші необоротні активи (авансові орендні платежі), передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання, виручка від продажу квитків транспортних і театральновидовищних підприємств, абонентна плата за користування засобами зв'язку тощо.[14]

Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття - це зобов'язання, що пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу.

Властивістю Балансу є рівність підсумків активу та пасиву, тобто підсумок активів Балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, що ґрунтується на подвійному запису господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.[9]

Метою складання Балансу є надання користувачам повної, актуальної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату для прийняття ефективних економічних рішень.

Тобто, для оцінки фінансового стану підприємства необхідна інформація, яку можна отримати з Балансу.

Інформація про ресурси підприємства, які ним контролюються і принесуть економічну вигоду у майбутньому, є надзвичайно корисною, адже вона характеризує можливість отримання грошових потоків у майбутньому.

Дані про власний капітал необхідні для визначення потреб у фінансових ресурсах в майбутньому та для передбачення розподілу прибутку.

Інформація про зобов'язання підприємства дає можливість користувачам оцінити здатність виконання своїх обов'язків перед кредиторами.[14]

На основі даних Балансу оцінюється автономність підприємства, його ліквідність, плато — і кредитоспроможність тощо.

На підприємствах, в організаціях, установах використовується звітність для контролю за виконання проектних завдань, планів, аналізу формуванням прогнозів, складанням бізнес-планів.

Вищим органам управління застосовують звітність для контролю за діяльністю підприємств, виявлення і узагальнення передового досвіду чи недоліків в роботі, проведення аналізу їх господарської діяльності, для складання зведеної чи консолідованої звітності.[7]

Баланс та інші форми фінансової звітності використовують кредитні та банківські установи при розгляді питань при видачі кредитів та при страхуванні майна.

Таким чином, Баланс є головним джерелом інформації для оцінки фінансового стану підприємства і оснований на його даних прийняття ефективних управлінських рішень.

3. Методика та техніка складання балансу

На основі даних бухгалтерського обліку підприємства зобов'язані скласти фінансову звітність. Фінансову звітність підписують керівники та бухгалтер підприємства.

Фінансова звітність підприємства (крім бюджетних установ, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та суб'єктів малого підприємництва, визнаних такими відповідно до чинного законодавства) включає: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів. Форми фінансової звітності підприємств (крім банків) і порядок їх заповнення встановлюються Міністерством фінансів України за погодженням з Державним комітетом статистики України.[6]

АКТИВ

I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:	1000	Вартість об'єктів, які віднесені до складу нематеріальних активів згідно з ПБО 8. Відображається залишкова вартість нематеріальних активів. Рядок 1000 = Рядок 1001 - Рядок 1002
-первісна вартість	1001	Сальдо Дт 12 Первісна вартість (вартість придбання, собівартість розробки тощо) введених в експлуатацію нематеріальних активів, визнаних такими за ПБО 8
-накопичена амортизація	1002	Сальдо Кт 133 Сума амортизації нематеріальних активів, накопиченої за час їх експлуатації (наводиться в дужках)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Сальдо Дт 15

		<p>Вартість незавершених на дату балансу капітальних інвестицій в необоротні активи на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість необоротних активів), виготовлення, створення, вирощування, придбання об'єктів основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів (у т.ч. необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу).</p> <p>Вартість основних засобів та нематеріальних активів, внесених до статутного (пайового) фонду (капіталу) підприємства його засновниками (пайовиками, учасниками), вартість одержаних безоплатно основних засобів та нематеріальних активів і сума переоцінки необоротних активів до складу капітальних інвестицій не включаються і на рахунку 15 не відображаються (лист Мінфіну № 31-04200-04-5/5570 від 17.11.2003). А тому <u>в цьому рядку не відображаються.</u></p>
Основні засоби:	1010	<p>Вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з ПБО 7, а також вартість основних засобів, отриманих у довірче управління або на праві господарського відання чи праві оперативного управління. Вартість інших необоротних матеріальних активів.</p> <p>Відображається залишкова вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних активів.</p> <p>Рядок 1010 = Рядок 1011 - Рядок 1012</p>
- первісна вартість	1011	<p>Сальдо Дт 10, 11 (не враховується с-до 100 «Інвестиційна нерухомість»).</p> <p>Первісна (переоцінена) вартість основних засобів та інших необоротних матеріальних</p>

		активів
- знос	1012	<p>Сальдо Кт 131, 132 (не враховується знос інвестиційної нерухомості, якщо її облік ведуть за первісною вартістю).</p> <p>Суму зносу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відображають за даними бухгалтерського обліку та наводять у дужках</p>
Інвестиційна нерухомість	1015	<p>Вартість об'єктів, що віднесені до інвестиційної нерухомості згідно з ПБО 32.</p> <p>1) Якщо підприємство обліковує інвестиційну нерухомість за первісною вартістю (з урахуванням зносу), то тут наводять її залишкову вартість. При цьому в додаткових статтях окремо наводяться первісна вартість інвестиційної нерухомості та сума зносу (у дужках).</p> <p>Рядок 1015 = Рядок 1016 - Рядок 1017</p> <p>2) Якщо підприємство обліковує інвестиційну нерухомість не за первісною вартістю, то в такому рядку зазначають її справедливую вартість на дату балансу. Відповідно додаткових рядків не заповнюють.</p> <p>Сальдо Дт 100</p>
Додаткові рядки	1016*	Сальдо Дт 100, Кт 135
Первісна вартість інвестиційної нерухомості		Дані рядки вписують у форму Балансу, якщо інвестиційну нерухомість обліковують за первісною вартістю. У рядках наводять первісну вартість інвестиційної нерухомості та суму зносу (у дужках)
Знос інвестиційної нерухомості	1017*	
Довгострокові біологічні активи	1020	<p>Вартість довгострокових біологічних активів, облік яких ведеться за ПБО 30.</p> <p>1) Якщо підприємство обліковує довгострокові біологічні активи за первісною вартістю з урахуванням зносу, то в такому</p>

		<p>рядку відображають їх залишкову вартість:</p> <p>Рядок 1020 = Рядок 1021 - Рядок 1022</p> <p>2) Якщо довгострокові біологічні активи оцінюють за справедливою вартістю, тут наводять їх справедливу вартість на дату балансу</p> <p>Сальдо Дт 161, 163, 165</p>
Вписуваний рядок	1021*	Сальдо Дт 162, 164, 166, Кт 134
Первісна вартість довгострокових біологічних активів		Додаткові рядки заповнюють, коли довгострокові біологічні активи обліковують за первісною вартістю. У додаткових статтях окремо наводять їх первісну вартість та суму накопиченої амортизації (у дужках)
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022*	
Довгострокові фінансові інвестиції:		
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	Сальдо Дт 141, 142, 143
- інші фінансові інвестиції	1035	<p>У рядках 1030 та 1035 наводять фінансові інвестиції, які підприємство має намір утримувати протягом періоду, що перевищує рік, а також усі інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент.</p> <p>Окремо виділяють:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств (в асоційовані, дочірні підприємства та в спільну діяльність); - інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю чи собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	Сальдо Дт 181, 182, 183
		Заборгованість фізичних і юридичних осіб, яка не виникає під час нормального операційного циклу та буде погашена після 12 місяців із дати балансу

Відстрочені податкові активи	1045	Сальдо Дт 17 Сума податку на прибуток, що буде відшкодована в наступних періодах (внаслідок тимчасової різниці між обліковою та податковою базами оцінки) і який визначається за ПБО 17
Додатковий рядок Гудвіл	1050*	Сальдо Дт 191, 193 Сума перевищення вартості придбання над часткою покупця в справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання, що визначається відповідно до ПБО 19. Тобто лише вартість «позитивного гудвілу»
Додатковий рядок Відстрочені аквізиційні витрати	1060*	Страховики відображають аквізиційні витрати, що мали місце протягом поточного та/або попередніх звітних періодів, але які належать до наступних звітних періодів та визнаються у витратах одночасно з визнанням відповідної заробленої премії протягом строку дії страхового договору (контракту)
Додатковий рядок Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065*	Страховики відображають кошти в централізованих страхових резервних фондах, зокрема, які перебувають в управлінні Моторно-транспортного страхового бюро України, але які належать страховикам. Інформація про залишки коштів у централізованих страхових резервних фондах <u>включається до підсумку балансу</u>
Інші необоротні активи	1090	Вартість необоротних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Необоротні активи»
Усього за розділом I	1095	1000 + 1005 + 1010 + 1015 + 1020 + 1030 + 1035 + 1040 + 1045 + 1050 + 1060 + 1065 + 1090
II. Оборотні активи		
Запаси	1100	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26 та 27, 28 (без урахування даних 286)

		<p>Загальна вартість активів, які визнаються запасами згідно з ПБО 9:</p> <p>1) які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;</p> <p>2) які перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;</p> <p>3) які утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, а також управління підприємством.</p> <p>Якщо підприємство наводить у Балансі додаткові рядки 1101-1104, то показник рядка 1100 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1101, 1102, 1103, 1104.</p> <p>Показник цього рядка стосовно запасів включають у підсумок балансу.</p>
Додатковий рядок	1101*	Сальдо Дт 20, 22
Виробничі запаси		Вартість запасів, МШП, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для споживання під час нормального операційного циклу
Додатковий рядок	1102*	Сальдо Дт 23, 25
Незавершене виробництво		Витрати на незавершене виробництво та незавершені роботи (послуги), а також вартість напівфабрикатів власного виробництва та валова заборгованість замовників за будівельними контрактами
Додатковий рядок	1103*	Сальдо Дт 26, 27
Готова продукція		Запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами

		договорів із замовниками та відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), і роботи, які не прийняті замовником, відображаються у складі незавершеного виробництва
Додатковий рядок Товари	1104*	Сальдо Дт 28 (за мінусом Дт 286 та Кт 285) Вартість (без суми торговельних націнок) залишків товарів, які придбані підприємствами для подальшого продажу
Поточні біологічні активи	1110	Сальдо Дт 21 Вартість поточних біологічних активів тваринництва (дорослі тварини на відгодівлі та у нагулі, птиця, звірі, кролики, дорослі тварини, вибракувані з основного стада для реалізації, молодняк тварин на вирощуванні та відгодівлі) за справедливою або первісною вартістю - залежно від методу оцінки, який застосовує підприємство. Крім того, тут відображають біологічні активи рослинництва (зернові, технічні, овочеві й інші культури) за справедливою вартістю, облік яких ведеться за ПБО 30.
Додатковий рядок Депозити перестрахування	1115*	Страховики наводять суму за угодами перестрахування, які характеризуються переданням незначного страхового ризику або відсутністю передання страхового ризику та використовуються переважно як засіб оптимізації грошових потоків у короткостроковій та середньостроковій перспективі. Сума за угодами <u>перестрахування включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Векселі одержані	1120*	Сальдо Дт 34 Заборгованість покупців, замовників та інших дебіторів за відвантажену продукцію (товари), інші активи, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями.

		Інформація щодо зазначеної заборгованості <u>включається до підсумку балансу.</u>
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	Сальдо Дт 36 мінус сальдо Кт 38 (резерв щодо заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги) Заборгованість покупців або замовників за надані їм продукцію, товари, роботи чи послуги (крім заборгованості, яка забезпечена векселем, якщо така інформація наводиться в окремій статті), скоригована на резерв сумнівних боргів (нетто)
Дебіторська заборгованість за розрахунками: - за виданими авансами	1130	Сальдо Дт 371 Сумаавансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів, а також сплачений авансовий внесок із податку на прибуток згідно з податковим законодавством (саме в рядку 1130, а не 1135 - це зазначено в п. 2.28 Методрекомедацій № 433) Зверніть увагу! Тут також відображаються дебетове сальдо 63 рахунка (Дт 63) за контрагентами й договорами, за якими перераховано аванси. Тобто сальдо по рахунку 63 відображається розгорнуто : за Дт 63 - у рядку 1130 , за Кт 63 - у рядку 1615 . Однак це лише у випадку, коли підприємство в обліку не використовує авансового субрахунку 371, а напряду відображає виданий аванс за Дт 63 Кт рахунка обліку грошових коштів (що трапляється доволі часто)
- з бюджетом	1135	Сальдо Дт 641 і 642 Дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету. <u>Цей рядок повинен бути більшим або дорівнювати рядку 1136</u>
- у тому числі з податку	1136	Сальдо Дт 64 (субрахунок податку на

на прибуток		прибуток) Дебіторська заборгованість з податку на прибуток. <u>Показник цього рядка не підлягає включенню в підсумок балансу, адже така сума вже повинна бути врахована в цифри по рядку 1135 Балансу</u>
Додатковий рядок Дебіторська заборгованість за розрахунками нарахованих доходів	1140*	Сальдо Дт 373 Нараховані дивіденди, проценти, роялті тощо
Додатковий рядок Дебіторська заборгованість за розрахунками внутрішніх розрахунків	1145*	Сальдо Дт 682,683 та 36, 377 (щодо пов'язаних сторін) Заборгованість пов'язаних сторін і дебіторська заборгованість із внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Сальдо Дт372, 374, 375, 376, 377, 378, 65 (якщо є авансова сплата єдиного соцвнеску) Заборгованість дебіторів, яка не відображена в окремих статтях щодо розкриття інформації про дебіторську заборгованість або яка не може бути включена в інші статті дебіторської заборгованості та яка відображається в складі оборотних активів. Показники наводяться в Балансі за вартістю, яка визначається згідно з ПБО 10
Поточні фінансові інвестиції	1160	Сальдо Дт 352 Фінансові інвестиції, які підприємства мають намір утримувати протягом періоду, що не перевищує року та які можуть бути вільно реалізовані в будь-який момент (крім інвестицій, які є еквівалентами грошових коштів).

		Довгострокові фінансові інвестиції, котрі підлягають погашенню протягом 12 місяців із дати балансу
Гроші та їх еквіваленти	1165	<p>Сальдо Дт 30, 31, 313, 333, 335, 351</p> <p>Готівка в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей (у національній та іноземній валюті, яка перерахована в національну за правилами ПБО).</p> <p>Кошти, які внаслідок обмежень не можна використати для операцій протягом року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу, виключають із цього рядка та відносять до необоротних активів.</p> <p>Якщо різні види грошей та їх еквівалентів розшифровують у додаткових рядках, то <u>показник такого рядка 1165 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1166, 1167</u></p>
Додатковий рядок	1166*	Сальдо Дт 301, 302
Готівка		Готівка в касі підприємства. <u>У підсумок Балансу ця стаття не включається</u>
Додатковий рядок	1167*	Сальдо Дт 311, 312, 313
Рахунки в банках		Гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій. <u>У підсумок Балансу ця стаття не включається</u>
Витрати майбутніх періодів	1170	<p>Сальдо Дт 39</p> <p>Витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів</p>
Додатковий рядок	1180*	Додаткові статті Балансу
Частка перестраховика в		У додаткових рядках 1180-1184 страховики

страхових резервах у тому числі в:		наводять визначену та оцінену суму частки перестраховиків у страхових резервах кожного виду відповідно до вимог чинного законодавства. У підсумок балансу включається загальна сума частки перестраховальника в страхових резервах.
Додатковий рядок - резервах довгострокових зобов'язань	1181*	<u>Рядок 1180 повинен бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1181, 1182, 1183, 1184</u>
Додатковий рядок - резервах збитків або резервах належних виплат	1182*	
Додатковий рядок - резервах незароблених премій	1183*	
Додатковий рядок - інших страхових резервах	1184*	
Інші оборотні активи	1190	Сальдо Дт 331, 332, 643, 644 Вартість оборотних активів, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включені в наведені вище статті розділу «Оборотні активи», у тому числі: вартість грошових документів підприємства в національній та іноземній валютах
Усього за розділом II	1195	1100 + 1110 + 1115 + 1120 + 1125 + 1130 + 1135 + 1140 + 1145 + 1155 + 1160 + 1165 + 1170 + 1180 + 1190
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		
Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Сальдо Дт 286 Вартість необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, що визначається відповідно до ПБО 27. Зверніть увагу: У цьому рядку не відобразатиметься необоротний актив, який не відповідає умовам згідно з ПБО 27. Навіть якщо він і призначений для продажу
Баланс	1300	1095 + 1195 + 1200

ПАСИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, на кінець звітнього періоду
I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Сальдо Кт 40 Зафіксована в установчих документах сума статутного капіталу, іншого зареєстрованого капіталу, а також пайовий капітал у сумі, яка формується відповідно до законодавства
Додатковий рядок Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401*	Сальдо Кт 404 Внески, які надходять для формування статутного капіталу, зокрема акціонерного товариства, після його оголошення та до реєстрації відповідних змін до установчих документів
Капітал у дооцінках	1405	Сальдо Кт 41 Сума дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів
Додатковий капітал	1410	1) емісійний дохід (сума, на яку вартість продажу акцій власної емісії перевищує їхню номінальну вартість); Сальдо Кт 421 2) сума капіталу, який вкладено засновниками понад статутний капітал; Сальдо Кт 422 3) вартість безкоштовно отриманих необоротних активів, накопичені курсові різниці, які відповідно до П(С)БО 21 відображають у складі власного капіталу; 4) інші складові додаткового капіталу. Сальдо Кт 423,424, 425 Якщо показник цього рядка розшифровують у додаткових рядках 1411 та 1412, то такий рядок має бути більшим або дорівнювати

		сумі рядків 1411 та 1412
Додатковий рядок Емісійний дохід	1411*	Сальдо Кт 421 У разі якщо інформація про розмір емісійного доходу відповідає ознакам суттєвості, вона розкривається в цьому рядку. <u>Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Накопичені курсові різниці	7472*	Сальдо Кт 425 (у частині суми курсових різниць, віднесених на збільшення власного капіталу) Інформація про розмір накопичених курсових різниць. <u>Цей рядок включають до загальної суми додаткового капіталу, відображеної в рядку 1410, і не включається до підсумку балансу</u>
Резервний капітал	1415	Сальдо Кт 43 Суми резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Сальдо Кт 441, Дт 442 Або сума нерозподіленого прибутку, або сума непокритого збитку. Сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується під час визначення підсумку власного капіталу
Вилучений капітал	1430	Сальдо Кт 45 Господарські товариства відображають фактичну собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників. Сума за цією статтею наводиться в дужках і <u>підлягає вирахуванню під час визначення підсумку власного капіталу.</u>

		А сам показник має бути меншим або дорівнювати рядку 1400
Додатковий рядок Інші резерви	1435*	Страховики наводять інші компоненти власного капіталу, які не можуть бути включені до наведених вище статей розділу. Сума інших резервів <u>включається до підсумку балансу</u>
Усього за розділом I	1495	1400 + 1405 + 1410 + 1415 + 1435 ± 1420 – 1425 - 1430
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення		
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	Сальдо Кт 54 Сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах і визначається за П(С)БО 17
Додатковий рядок Пенсійні зобов'язання	1505*	Сальдо Кт 472 (у частині зазначених пенсійних зобов'язань) Довгострокові зобов'язання, пов'язані з виплатами по закінченні трудової діяльності. Сума пенсійних зобов'язань <u>включається до підсумку балансу</u>
Довгострокові кредити банків	1510	Сальдо Кт 501, 502, 503, 504 Заборгованість підприємства банкам за отриманими від них позиками, яка не є поточним зобов'язанням
Інші довгострокові зобов'язання	1515	Сальдо Кт 51, 52, 53, 55 (505, 506 у частині відсоткових позик) Довгострокова заборгованість підприємства, що не включена до інших статей, у яких розкривається інформація про довгострокові зобов'язання, зокрема зобов'язання із залучення позикових коштів (крім кредитів банків), на які нараховуються відсотки
Довгострокові забезпечення	1520	Сальдо Кт 47 Нараховані у звітному періоді майбутні витрати та платежі (витрати на оплату майбутніх відпусток, гарантійні зобов'язання тощо), розмір яких на дату складання

		<p>Балансу може бути визначений тільки шляхом попередніх (прогнозних) оцінок.</p> <p>Якщо підприємство додатково заповнює рядок 1521, то сума, наведена в рядку <u>1520</u>, повинна бути більшою або дорівнювати рядку <u>1521</u></p>
<p>Додатковий рядок</p> <p>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</p>	1521*	<p>Сальдо Кт 471, 472, 477 (у частині довгострокових забезпечень витрат персоналу)</p> <p>Якщо довгострокова виплата персоналу може бути визнана суттєвою статтею балансу, то її наводять у цій додатковій статті.</p> <p>Цей рядок лише розшифровує рядок 1520, і його не включають до підсумку балансу</p>
Цільове фінансування	1525	<p>Сальдо Кт 48</p> <p>Залишок коштів цільового фінансування та цільових надходжень, які отримані з бюджету та з інших джерел (у т.ч. кошти, вивільнені від оподаткування у зв'язку з наданням пільг із податку на прибуток підприємств).</p> <p>Якщо показник цільового фінансування конкретизують у додатковому рядку 1526, то рядок 1525 повинен бути більшим або дорівнювати йому</p>
<p>Додатковий рядок</p> <p>Благодійна допомога</p>	1526*	<p>Сальдо Кт 483</p> <p>Залишок коштів (вартість товарів, робіт, послуг), отриманих у вигляді благодійної допомоги, які відповідно до пп. 197.1.15 ПКУ звільняються від обкладення ПДВ.</p> <p><u>До підсумку балансу цей рядок включається в складі рядка 1525</u></p>
<p>Додаткові рядки</p> <p>Страхові резерви у тому числі:</p>	1530*	<p>Сальдо Кт 49</p> <p>У рядках 1530-1534 страховики наводять і розшифровують суму резерву незароблених</p>

- резерв довгострокових зобов'язань	1531*	премій, резерву збитків або резерву належних виплат, резерву довгострокових зобов'язань та інших страхових резервів. <u>До підсумку балансу включається загальна сума страхових резервів, тобто рядок 1530.</u> Тому він має бути більшим або дорівнювати сумі рядків 1531, 1532, 1533, 1534
- резерв збитків або резерв належних виплат	1532*	
- резерв незароблених премій	1533*	
- інші страхові резерви	1534*	
Додатковий рядок Інвестиційні контракти	1535*	Страховики наводять суму за контрактами, які створюють фінансові активи чи фінансові зобов'язання та мають юридичну форму договору страхування, але які не передбачають передання страховику значного страхового ризику, отже, не відповідають визначенню страхового контракту <u>Сума за інвестиційними контрактами включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Призовий фонд	1540*	Сальдо Кт 475 Підприємства, які провадять діяльність із випуску та проведення лотерей на території України, наводять залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї відповідно до оприлюднених умов її випуску та проведення. <u>Сума призового фонду включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Резерв на виплату джек-поту	1545*	Сальдо Кт 476 Підприємства, які провадять діяльність із випуску та проведення лотерей на території України, наводять залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі в лотереї. Інформація щодо зазначеної суми включається до підсумку балансу
Усього за розділом II	1595	1500 + 1505 + 1510 + 1515 + 1520 + 1525 +

		1530 + 1535 + 1540 + 1545
III. Поточні зобов'язання та забезпечення		
Короткострокові кредити банків	1600	Сальдо Кт 60, 31(якщо на цьому рахунку обліковується овердрафт) Поточні зобов'язання підприємства перед банками за отриманими від них кредитами
Додатковий рядок Векселі видані	1605*	Сальдо Кт 62 Сума заборгованості, на яку підприємство видало векселі на забезпечення поставок (робіт, послуг) постачальників, підрядників та інших кредиторів. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу
Поточна кредиторська заборгованість за: - довгостроковими зобов'язаннями	1610	Сальдо Кт 61 Сума довгострокових зобов'язань, яка підлягає погашенню протягом 12 місяців із дати балансу
- товари, роботи, послуги	1615	Сальдо Кт 63 Сума заборгованості постачальникам і підрядникам за матеріальні цінності, виконані роботи й отримані послуги (крім заборгованості, забезпеченої векселями, якщо вона наводиться в статті рядка 1605).
- розрахунками з бюджетом	1620	Сальдо Кт 641, 642 Заборгованість підприємства за всіма видами платежів до бюджету (включаючи податки з працівників підприємства). Оскільки в рядку 1621 додатково показують заборгованість за податком на прибуток, то показник цього рядка повинен бути більшим або дорівнювати йому
- у тому числі з податку на прибуток	1621	Сальдо Кт 641 (субрахунок податку на прибуток) Поточна кредиторська заборгованість із податку на прибуток. <u>Цей рядок враховують у підсумку балансу в складі рядка 1620</u>

- розрахунками зі страхування	1625	Сальдо Кт 65 Сума заборгованості за відрахуваннями на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхування майна підприємства й індивідуальне страхування його працівників
- розрахунками з оплати праці	1630	Сальдо Кт 66 Заборгованість підприємства з оплати праці, включаючи депоновану заробітну плату
Додатковий рядок Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635*	Сальдо Кт 681 Сума авансів, одержаних від інших осіб. Сума зазначеної заборгованості включається до підсумку балансу. Зверніть увагу! Якщо підприємство не використовує авансового субрахунка 681 (а показує такі аванси напряму через 361 субрахунок), то порядок відображення кредиторської заборгованості за одержаними авансами дещо зміниться. Тоді залишок на рахунку 361 відобразатиметься розгорнуто: у рядку 1635 - сальдо Кт 361, а в рядку 1125 - сальдо Дт 361
Додатковий рядок Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640*	Сальдо Кт 67 Заборгованість підприємства його учасникам (засновникам), пов'язана з розподілом прибутку (дивіденди тощо) і капіталу. Інформація щодо зазначеної заборгованості <u>включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645*	Сальдо Кт 682, 683 та 63 (у частині зобов'язань перед пов'язаними особами) Заборгованість підприємства пов'язаним сторонам і кредиторська заборгованість з внутрішніх розрахунків, зокрема між учасниками групи тощо.

		Інформація щодо зазначеної заборгованості <u>включається до підсумку балансу</u>
Додатковий рядок Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650*	Страховики відображають суму кредиторської заборгованості за страховими виплатами, страховими преміями, отриманими авансами, суму кредиторської заборгованості перед страховими агентами, брокерами та посередниками й премій до сплати перестраховикам, іншу кредиторську заборгованість за страховою діяльністю. Сума зазначеної заборгованості <u>включається до підсумку балансу</u>
Поточні забезпечення	1660	Сальдо Кт 471, 473, 474 (у частині поточних забезпечень) Сума забезпечень, які планується використати протягом 12 місяців із дати балансу, для покриття витрат, щодо яких відповідне забезпечення було створено
Доходи майбутніх періодів	1665	Сальдо Кт 69 Доходи, отримані протягом поточного чи попередніх звітних періодів, які належать до наступних звітних періодів
Додатковий рядок Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670*	Страховики наводять неамортизований залишок комісійних винагород, отримуваних від перестраховиків, які були віднесені на майбутні періоди для їх відповідності преміям, переданим у перестраховання. Інформація щодо відстрочених комісійних доходів від перестраховиків включається до підсумку балансу
Інші поточні зобов'язання	1690	Суми зобов'язань, для відображення яких за ознаками суттєвості не можна було виділити окрему статтю або які не можуть бути включеними в інші статті, наведені в розділі III
Усього за розділом III	1695	1600 + 1605 + 1610 + 1615 + 1620 + 1625 + 1630 + 1635 + 1640 + 1645 + 165 + 1660 + 1665 + 1670 + 1690
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	Сальдо Кт 680 Власне зобов'язання, що визначають

активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття		відповідно до П(С)БО 27
Додатковий розділ V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800*	Недержавні пенсійні фонди відображають різницю між вартістю активів пенсійного фонду на звітну дату та сумою зобов'язань пенсійного фонду, що підлягають виконанню на звітну дату. Показник цього рядка <u>включають до підсумку балансу</u>
Баланс	1900	1495 + 1595 + 1695 + 1700 + 1800 дорівнює рядку 1300

4. Аналіз балансу підприємства

Основним інструментом загальної оцінки фінансового стану суб'єкту господарювання виступає бухгалтерський баланс підприємства. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.[6]

Про проблеми у фінансах підприємства можуть говорити зміни в статтях балансу як з боку пасивів, так і з боку активів. Причому для кожної статті балансу існують оптимальні розміри, і небезпечним може бути як збільшення, так і зменшення балансових сум, взагалі різка зміна в структурі балансу може призвести до краху підприємства

Аналіз балансу підприємства і його структури зазвичай починають з аналізу статей та підсумків балансу, потім з'ясовують: характер зміни підсумку балансу і його окремих розділів статей, правильність розміщення коштів підприємства, його поточну платоспроможність і т. п.

Горизонтальний аналіз означає:

- зіставлення статей балансу і обчислюваних по них показників на початок і кінець одного або кількох звітних періодів;
- обчислення абсолютних відхилень за статтями, розділами та підсумками балансу;
- обчислення відносних відхилень за статтями, розділами та підсумками балансу. У звичайних умовах збільшення підсумків балансу оцінюють позитивно, а зменшення - негативно.[19]

Після оцінки динаміки зміна балансу доцільно встановити відповідність динаміки балансу з динамікою обсягу виробництва і реалізації продукції, а також прибутку підприємства, причому при цьому застосовується наступне правило:

- більш швидкий темп зростання обсягу виробництва, реалізації продукції та прибутку в порівнянні з темпом зростання суми балансу вказує на поліпшення використання коштів.
- для встановлення темпів зростання обсягу виробництва, реалізації продукції та прибутку використовують дані підприємства про виробництво продукції і звіт про фінансові результати. Доцільно обчислювати таку динаміку за ряд років і порівнювати з аналогічними показниками інших підприємств.

Крім з'ясування спрямованості зміни всього балансу, слід з'ясувати характер зміни окремих його статей і розділів, причому позитивною стороною є збільшення в активі балансу грошових коштів, цінних паперів, короткострокових і довгострокових фінансових вкладень, основних засобів, капітальних вкладень, нематеріальних активів і виробничих запасів, а в пасиві балансу - підсумку першого розділу. Як правило, негативної оцінки заслуговує різке зростання дебіторської та кредиторської заборгованості в активі і в пасиві балансу. У процесі подальшого аналізу балансу вивчають структуру коштів підприємств та джерел їх утворення, тобто здійснюють вертикальний аналіз.[18]

Вертикальний аналіз балансу - це вираз статей (показників) балансу через певний процентне співвідношення до відповідної базової статті (базового показника). За допомогою вертикального аналізу виявляють основні тенденції і зміни в діяльності підприємства. Структуру активу балансу вивчають ставленням до всіх засобів наступних показників: основних засобів, необоротних активів, матеріальних оборотних активів, грошових коштів і короткострокових фінансових інвестицій. За цими показниками, передусім, визначають тенденції зміни оборотності всіх коштів підприємства та його виробничого потенціалу. При визначенні тенденції зміни оборотності засобів підприємства, крім оцінки зміни показника загальної оборотності засобів підприємства, обчислюють співвідношення

виручки від реалізації та середньої вартості балансу, вивчають співвідношення динаміки необоротних і оборотних коштів, а також використовують показники мобільності всіх коштів підприємства та оборотних коштів.[25]

Для характеристики виробничого потенціалу використовують такі показники: наявність, динаміку і питома вага виробничих активів у загальній вартості активів; наявність, динаміку і питома вага основних засобів у загальній вартості активів; коефіцієнт зносу основних засобів; середню норму амортизації; наявність, динаміку і питома вага капітальних вкладень і їх співвідношення з довгостроковими фінансовими вкладеннями.

Аналіз структури джерел коштів підприємства (пасив балансу) включає в себе аналіз наступних показників: джерела коштів - всього, джерела власних коштів, кредити і позикові кошти, зобов'язання (кредиторська заборгованість), резерви підприємства. Дані про структуру джерел господарських засобів використовуються насамперед для оцінки фінансової стійкості підприємства та його ліквідності та платоспроможності. Фінансова стійкість підприємства характеризується коефіцієнтами: власності, позикових коштів, співвідношення позикових і власних коштів, мобільності власних коштів, співвідношення необоротних коштів з сумою власних коштів і довгострокових пасивів. Ліквідність балансу оцінюють за допомогою спеціальних показників, що виражають співвідношення певних статей активу і пасиву балансу або структуру активу балансу. У більшій мірі в міжнародній практиці використовуються наступні показники ліквідності: коефіцієнт абсолютної ліквідності; проміжний коефіцієнт покриття і загальний коефіцієнт покриття. При обчисленні всіх цих показників використовують загальний знаменник - короткострокові зобов'язання, які обчислюються як сукупна величина короткострокових кредитів і кредиторської заборгованості.

Під платоспроможністю розуміють здатність в належні терміни і в повній мірі відповідати за своїми зобов'язаннями. Розрізняють поточну і очікувану платоспроможність. Поточна платоспроможність визначається на дату складання балансу. Підприємство вважається платоспроможним, якщо у нього немає простроченої заборгованості постачальникам, за банківськими позиками та іншими розрахунками. Очікувана платоспроможність визначається на певну майбутню дату зіставленням платіжних засобів та першочергових зобов'язань на цю дату.[6]

Крім аналізу балансу підприємства, важливу інформацію дає зіставлення даних фінансових звітів фірми з даними за ряд періодів часу і середніми даними по галузі. Низька якість фінансової звітності повинно стати приводом для аналізу процесу її складання. Запізнення можуть говорити про неефективну роботу служб підприємств, невдалому побудові інформаційної системи, що збільшує ймовірність прийняття неефективних рішень. Тривала співпраця з однією і тією ж аудиторською фірмою або несподіваний наймання невідомих аудиторів можуть бути ознакою не тільки поганого фінансового стану, але і ознакою банкрутства. Про неблагополуччя у фінансах підприємства можуть говорити зміни в статтях балансу як з боку пасивів, так і з боку активів. Причому для кожної статті балансу існують оптимальні розміри, і небезпечним може бути як збільшення, так і зменшення балансових сум, взагалі різка зміна в структурі балансу.[19]

Безумовно, негативним є зменшення готівки на поточному рахунку підприємства. Але і різке збільшення також може свідчити про несприятливі тенденції, наприклад про зниження можливостей росту й ефективності інвестицій. Тривожним фактором є підвищення відносної частки дебіторської заборгованості в активах підприємства, тобто боргів покупців, старіння дебіторських рахунків. Це означає, що або підприємство проводить нерозумну політику товарного кредиту по відношенню до своїх споживачів, або самі споживачі затримують платежі. За зовнішніми змінами статей

дебіторської заборгованості може ховатися несприятлива концентрація продажів занадто малому числу покупців, банкрутство клієнтів фірми або поступки клієнтам і т. д. Для оцінки стану фірми необхідно проаналізувати дані по матеріальних запасах. Підозріло не тільки збільшення запасів, яке нерідко означає затоварення, але і різке їх зниження. Останнє може означати перебої у виробництві і постачанні і мати наслідком невиконання зобов'язань по поставках. Всякі різкі зміни в інвестиціях в товарно-матеріальні запаси говорить про нестабільність виробництва. Необхідно контролювати тенденції до ліквідності підприємства, тобто його здатності виконати поточні зобов'язання. Приводом повинно бути не тільки зниження ліквідності, але і її різке підвищення.

З боку пасиву балансу сигналом неблагополуччя можуть бути збільшення заборгованості підприємства своїм постачальникам і кредиторам, старіння кредиторських рахунків, явна заміна дебіторської заборгованості кредиторською заборгованістю. Більш докладний аналіз може виявити несприятливий зміна в політики кредитування по відношенню до підприємства з боку окремих кредиторів та постачальників. Збільшення заборгованості службовцям, акціонерам, фінансовим органам повинні служити приводом для неспокою про фінансову неспроможність підприємства.[25]

Зміна статей доходів, витрат і прибутку за видами також можуть сигналізувати про неблагополуччя. Погано, коли знижуються обсяг продажів, але і підозрілий їхній швидкий ріст. Останнє може означати збільшення боргових зобов'язань і підвищення напруженості з готівкою.

Поряд з аналізом балансу підприємства можна також виділити групу неформальних критеріїв та показників, несприятливі поточні значення яких і складається динаміка свідчать про можливі в осяжному майбутньому значних фінансових утрудненнях, а саме:

- повторювані істотні втрати в основній виробничій діяльності;

- перевищення допустимого рівня кредиторської заборгованості;
- надмірне використання короткострокових позикових коштів як джерела фінансування довгострокових вкладень;
- стійко низькі значення коефіцієнтів ліквідності;
- хронічна нестача обігових коштів;
- стійко збільшується частка позикових коштів у загальній сумі джерел засобів;
- неправильна реінвестиційні політика;
- хронічне невиконання зобов'язань перед інвесторами, кредиторами та акціонерами;
- висока питома вага простроченої дебіторської заборгованості;
- наявність наднормативних і перелогових товарів і виробничих запасів;
- погіршення відносин з установами банківської системи;
- використання нових джерел фінансових ресурсів на відносно не вигідних умовах;
- застосування у виробничому процесі обладнання з простроченим терміном експлуатації;
- потенційні втрати довгострокових контрактів;
- несприятливі зміни в портфелі замовлень.

Слід також враховувати неформальні критерії та показники, несприятливі значення яких не дають підстави розглядати поточний фінансовий стан як критичний, але вказують на те, що за певних умов, обставин чи неприйняття дієвих заходів ситуація може різко погіршитися. Це може виражатися в:

- втрати ключових співробітників апарату управління;
- вимушених зупинках, а також порушеннях ритмічності виробничо-технологічного процесу;

- недостатньої диверсифікації діяльності підприємства, тобто надмірної залежності фінансових результатів діяльності
- підприємства від якогось одного конкретного проекту, типу обладнання, виду активів та ін
- зайвої ставкою на можливу і прогнозовану успішність і прибутковість нового проекту;
- участь підприємства в судових розглядах з непередбачуваним результатом;
- втрати ключових контрагентів;
- недооцінки необхідності постійного технічного і технологічного оновлення підприємства;
- неефективних довгострокових угодах;
- політичні ризики, пов'язані з підприємством у цілому або його ключовими підрозділами

Слід також зазначити, що кількість показників, що застосовуються для проведення фінансової діагностики та їх найменування, можуть моделюватися підприємством самостійно з урахуванням загальноприйнятих правил і систем.

Неодмінною умовою повного якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є вміння читати фінансову звітність, і, зокрема, основну її форму - бухгалтерський баланс. Варто також розуміти економічний зміст кожної балансової статті, способів її оцінки, ролі в діяльності підприємства, характеру змін сум по тій чи іншій статті і значення цих змін для оцінки економіки підприємства. Уміння читати бухгалтерський баланс дає можливість тільки на підставі вивчення балансових статей одержати значний обсяг інформації про підприємство.

Актуальним є оволодіння методикою аналізу балансу. Вона дозволить об'єктивно оцінити ефективність господарської діяльності і виробити обґрунтовані управлінські рішення з метою виявлення і використання

резервів поліпшення функціонування усіх виробничих ресурсів підприємства.

Значущість балансу важко переоцінити. Передовсім баланс є зовнішнім відображенням тієї господарської єдності, яка властива кожному підприємству. Діяльність підприємства є багатогранною, складною й динамічною; підприємство не має постійних зовнішніх меж, які б встановлювали реальні рубежі його діяльності та визначали її дійсний зміст. Такі реалії змальовує тільки баланс, даючи порівняльну грошову оцінку всім економічним, юридичним та адміністративно-господарським відносинам підприємства на кожний даний момент. Тільки баланс дає можливість наочно усвідомити обсяг і зміст виконаної за звітний період роботи.[19]

Баланс з особливою чіткістю відображає фінансовий стан підприємства, показуючи, чиї кошти вкладено в підприємство, як їх розміщено, чи є довгострокові позики, чи забезпечено покриття зобов'язань перед кредиторами тощо.

Користуючись низкою щорічних балансів, можна чітко уявити собі динаміку економічного розвитку підприємства та його господарської діяльності. Порівнянням точних цифр балансових даних у належній обробці з'ясовують, наскільки раціонально й економно велася на підприємстві робота, якою ціною досягнуто кінцевих результатів, чи достатньо матеріальних запасів, чи надійні дебітори і т.п.[25]

Наявність своєчасних та правильно складених балансів дає можливість кожному керівникові, обмірковуючи всі позитивні та негативні сторони діяльності підприємства, свідомо вести господарство, пошук внутрішніх резервів та запровадження їх у дію.

Висновок

Завершальним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності і руху грошових коштів підприємства за звітний період. Значення фінансової звітності полягає в тому, що вона є інформаційною базою фінансового аналізу, головною метою якого є вчасне виявлення і усунення недоліків у фінансовій діяльності й знаходження резервів для поліпшення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

Однією із основних форм фінансової звітності суб'єкта господарювання є Баланс, який складається на основі даних бухгалтерського обліку як системі суцільного, безперечного, документального відображення фінансово-господарської діяльності підприємства. Слід зазначити, що цей найважливіший документ бухгалтерської звітності, суттєве джерело інформації для управління, планування, організації виробництва, нормування, аналізу, контролю.

Баланс є обліковою категорією, синтезом облікових записів, а тому його треба вміти читати і критично оцінювати з погляду змісту, будови, раціонального використання даних.

У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства у тисячах гривень без десяткових знаків. За даними окремих регістрів бухгалтерського обліку складаються окремих баланс і відповідні форми фінансової звітності щодо зазначених господарських операцій. Показники окремого балансу і відповідних форм фінансової звітності включаються до балансу підприємства і відповідних форм фінансової звітності юридичної особи. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Актив відображається в балансі за умови, що оцінка його може бути достовірно визначена і очікується отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з його використанням. Зобов'язання відображаються у балансі, якщо

його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Власний капітал відображається у балансі одночасно з відображенням активів або зобов'язань, які призводять до його зміни.

Щодо удосконалення організації складання балансу на підприємстві, пропоную інвентаризаційною комісією проводити попередні огляди об'єктів оренди. Це дозволить контролювати стан, напруги та ефективність використання орендованих приміщень, запобігати їх пошкодженню та псуванню.

Також, я пропоную додати до Приміток до річної фінансової звітності розділ «Інформація про основні засоби, що надаються в оренду», оскільки, на нашу думку, важливою для користувачів фінансової звітності є інформація про майно, яке використовується безпосередньо на підприємстві, і те, що знаходиться в оренді.